

ASOCIACE
ORGANIZACÍ
V OBLASTI
VĚZEŇSTVÍ

TISKOVÁ ZPRÁVA

JAK SNÍŽIT MÍRU UVĚZNĚNÍ V ČR, KTERÁ JE 5. NEJVYŠŠÍ V EU?

AOOV USPOŘÁDALA V POSLANECKÉ SNĚMOVNĚ SEMINÁŘ KE SNÍŽENÍ VĚZEŇSKÉ POPULACE

Praha, 24. dubna 2023: Asociace organizací v oblasti vězeňství (AOOV) uspořádala odborný seminář v Poslanecké sněmovně pod záštitou Marka Bendy (ODS) za účasti předních expertů trestní justice a poslanců. Cílem semináře bylo prezentovat návrhy legislativních změn ke snížení trestní represe. Pět návrhů, které jsou realizovatelné v horizontu dvou let a mají potenciál snížit míru uvěznění v ČR, přednesl Jakub Drápal z Právnické fakulty Univerzity Karlovy. O návrzích již jednala vládní koalice a seminář nastínil další kroky k potřebným legislativním změnám.

Svá stanoviska představili Karel Dvořák a Antonín Stanislav, náměstci ministra spravedlnosti, Lenka Bradáčová, vrchní státní zástupkyně v Praze, Martin Lýsek, soudce krajského soudu v Ostravě, pobočky v Olomouci, Andrea Matoušková, ředitelka Probační a mediační služby ČR a Simon Michailidis, generální ředitel Vězeňské služby ČR.

„Jsem moc rád, že se tento seminář koná, neboť problém zaplněných věznic není pouze problémem lidí vyloučených ze společnosti, ale jak upozorňuje NERV i ekonomickým problémem této země a do jisté míry také nespravedlností. Jak jsem již uvedl uvnitř vládní koalice, bude to vyžadovat značnou politickou odvalu nějakým způsobem do toho zasáhnout. O těchto věcech musíme mluvit a kromě toho, by k tomu měl být do budoucna zakomponován jeden prvek, a tím je návrat lidí propuštěných z věznic do normálního života. Lidé, kteří se vrací z vězení se často dostávají do úplně absurdních situací, kdy končí práci u popelářských služeb a žádný jiný pracovní prostor se jim nedostává,“ uvedl předseda poslaneckého klubu ODS **Marek Benda**.

„Pro naše ministerstvo i vládu jsou legislativní změny směřující k racionalizaci trestní politiky a snížení nadužívání trestu odnětí svobody prioritou. Pro kvalitní zpracování návrhů máme k dispozici řadu odborných stanovisek a analýz, o které se můžeme v našich legislativních návrzích opřít. Vycházíme z tuzemských analýz i dobré zahraniční praxe. Dnes představené návrhy s našimi záměry korespondují“ řekl **Karel Dvořák, náměstek ministra spravedlnosti**.

Nadužívání represe a uvěznění je škodlivé

Česká republika má 5. nejvyšší míru uvěznění v EU, vyspělé státy Evropské unie mají **poloviční až třetinové** hodnoty. Výkon trestu odnětí svobody je nejnákladnějším trestem a zpravidla s sebou nese řadu negativních dopadů. Vězni ztrácejí kontakt s okolním světem, tím se snižuje jejich schopnost se v

něm orientovat, ztrácejí zázemí, obtížně si hledají práci, bydlení. To vše se negativně promítá do jejich možností znovu začít, postavit se na vlastní nohy, být soběstačný a být schopen plnit své závazky včetně náhrady škody. Během svého života se vrací do vězení 2/3 propuštěných v ČR. Do dvou let od propuštění se do vězení vrací téměř polovina lidí.

Uvězněním navíc velmi trpí rodiny vězňů, rodina ztrácí příjem, ocitá se v sociální nejistotě, děti ztrácejí rodiče. Psychologové hovoří o tom, že uvěznění rodiče je pro děti obdobně složitou situací, jako je úmrtí rodiče. Při uvěznění musíme proto vynakládat mnoho peněz nejen na samotné vězeňství, ale i na nápravu negativních dopadů, které s sebou pobyt ve vězení nese. Za současného stavu přeplněných věznic navíc kapacita jejich odborných pracovníků umožňuje pracovat individuálně pouze s částí vězeňské populace a přitom abychom předešli opětovnému kriminálnímu jednání, je potřeba s odsouzenými pracovat individuálně a zapojit je do intervenčních a vzdělávacích programů.

„Pobyt ve vězení bychom měli omezovat jen na nezbytně nutné případy a v legislativě odstraňovat ustanovení, která vedou k nadužívání trestní represe a nepřiměřeně dlouhým trestům uvěznění. I když se na první dojem může zdát, že přísný trest a dlouhý pobyt ve vězení je jednoduchým a účinným řešením, má dlouholetá praxe říkat opak. Nadužívání trestu odnětí svobody neprospívá lepší integraci pachatelů, není dobrým řešením pro oběti ani pro nikoho z nás,“ komentuje **Libor Vávra, prezident Soudcovské unie.**

Za přeplněnými věznicemi v ČR nestojí vysoká míra kriminality, ale mimo jiné i nepřiměřeně vysoké tresty u trestných činů, které s sebou nenesou velké nebezpečí pro společnost.¹ Podle kriminologických výzkumů navíc vysoké tresty neodrazují od páchaní trestné činnosti a nesnižují recidivu.² Nepodmíněný trest odnětí svobody by měl být využíván až v krajním případě, kdy je třeba izolovat nebezpečného jedince od společnosti.

„Společnost se ještě dlouho nebude moci obejít bez věznic a bez trestu odnětí svobody. V jejím zájmu ale je, aby tento trest byl využíván výhradně k ochraně společnosti a k takové odborné práci s pachateli trestných činů, která povede k žádoucí regulaci jejich chování a ke schopnosti vést řádný život po propuštění na svobodu. Odplatná a odstraňující funkce výkonu trestu odnětí svobody již v současném vězeňství, ani v sankčním systému, nemají místo, protože prostě nefungují. Pokud tyto teze přijmeme, musíme zároveň přiznat, že v ČR je skutečně uvězněno zbytečně mnoho lidí. Současný stav sankční politiky státu spolu s přeplněností věznic a vysokou mírou neobsazenosti služebních a pracovních míst ve vězeňství, velmi znesnadňuje naplňování jak ochranné, tak regulativní funkce trestu odnětí svobody. Vězeňská služba proto podporuje veškeré progresivní změny, které povedou k vyšší efektivitě ukládaných sankcí a k získání prostoru pro efektivní

¹ Nejvyšší státní zastupitelství: [Zvláštní zpráva „Věznice“, 2019](#)

² Scheinost, M. - Válková, H. a kol.: Sankční politika a její uplatňování (Teoretické a trestněpolitické aspekty reformy trestního práva v oblasti trestních sankcí IV.), IKSP, 2015, ISBN 978-80-7338-154-7, Dostupné na: 429.pdf ([ok.cz](http://www.ok.cz)) <<http://www.ok.cz/iksp/docs/429.pdf>>

odbornou práci s pachateli, ke snížení počtu vězňů a zároveň k udržení vysoké úrovně bezpečnosti ve společnosti," uvádí **Simon Michailidis, generální ředitel Vězeňské služby ČR.**

„Legislativní změny, které AOOV navrhuje, reagují na prioritní cíle vytyčené v Programovém prohlášení vlády České republiky, zejména na řešení problému nadužívání trestní represe u jednání s malou společenskou škodlivostí a odlehčení věznicím," říká **Jana Smiggels Kavková, předsedkyně AOOV.** „ Podle doporučení OSN, Rady Evropy i EU je snížení vězeňské populace potřebné a měli bychom se zaměřit na účinnější nástroje pro práci s pachateli na svobodě. Proto je potřeba, začít urychleně jednat o návrzích, které povedou ke snížení počtu vězňů. Navrhovaná řešení představují bezpečnou cestu, jak problém řešit a mají podporu široké odborné veřejnosti," dodává Kavková.

Rychlá legislativní řešení s potenciálem snížení vězeňské populace

Představované legislativní změny zpracovala AOOV na základě výstupů Pracovní skupiny pro trestní politiku pod RVLP (nově Pracovní skupina pro efektivní trestní justici), ve spolupráci s Jakubem Drápalem a dalšími odborníky z řad členů Asociace i mimo ni. Návrhy byly diskutovány s širokou odbornou veřejností. Mezi navrhovaná řešení patří:

1. Nezavírat za krádež rohlíků

Opakování některých trestných činů trestáme příliš přísně. Nejvýznamnější je problém u krádeže, kde se vyšší sazba za opakovanou krádež kombinuje s odstraněním podmínky minimální způsobené škody, skutečně tak lze jít do vězení za krádež v hodnotě desítek či stovek korun. Obdobná nesystémová úprava platí u dalších osmi trestných činů.

2. Omezit automatické sčítání trestů

50 % vězněných osob vykonává více trestů uložených nezávisle na sobě, které se často sečtou do neadekvátně dlouhého kumulativního trestu v poměru k závažnosti trestné činnosti. Je potřeba dát soudcům nástroje, aby mohli takové situace při trestání zohlednit a ukládat tresty přiměřeně.

3. Nezavírat za neplacení výživného z nedbalosti

Ukládání trestů odnětí svobody za nedbalostní zanedbání povinné výživy prokazatelně nevede k řádnému plnění vyživovací povinnosti. Účinnějším řešením je vymáhání výživného formou exekuce či zefektivnění systému náhradního výživného a zejména práce s rodinou. Trestně stíhat bychom měli pouze závažné úmyslné formy zanedbání povinné výživy.

Všech pět návrhů rychlých legislativních změn i se zdůvodněním najdete [zde](#).

O AOOV

V českých věznicích si odpykává trest téměř 19 000 lidí. Patříme k zemím s nejvyšším počtem v Evropské Unii. Index uvěznění se nedaří snižovat, i když kriminalita klesá. Více než 60 % propuštěných se do vězení vrací. Asociace organizací v oblasti vězeňství (AOOV) sdružuje organizace, odborníky a propojuje různé aktéry v oblasti vězeňství a trestní justice. Cílem AOOV je společně prosazovat progresivní změny v oblasti integrace trestaných osob do společnosti a spoluvytvářet systém, který zohledňuje zájmy a potřeby trestaných osob, obětí i celé společnosti. Bližší informace o AOOV najdete na www.aooov.cz.

Kontakt pro média

Barbora Kiliesová, PR manažerka

E-mail: kiliesova@aooov.cz, tel.: 605 25 85 95